

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η

15. Βούλομαι δὲ καὶ ἄς βασιλεῖ πρὸς τὴν πόλιν συνθήκας ὁ Λυκούργος ἐποίησε διηγῆσασθαι: μόνη γὰρ δὴ αὕτη ἀρχὴ διατελεῖ οἷαπερ ἐξ ἀρχῆς κατεστάθη: τὰς δὲ ἄλλας πολιτείας εὖροι ἂν τις μετακεκινημένας καὶ ἔτι καὶ νῦν μετακινουμένας. [2] ἔθηκε γὰρ θύειν μὲν βασιλέα πρὸ τῆς πόλεως τὰ δημόσια ἅπαντα, ὡς ἀπὸ [τοῦ] θεοῦ ὄντα, καὶ στρατιὰν ὅποι ἂν ἡ πόλις ἐκπέμψη ἡγεῖσθαι. [3] ἔδωκε δὲ καὶ γέρα ἀπὸ τῶν θυομένων λαμβάνειν, καὶ γῆν δὲ ἐν πολλαῖς τῶν περιοίκων πόλεων ἀπέδειξεν ἐξαίρετον τοσαύτην ὥστε μήτ' ἐνδεῖσθαι τῶν μετρίων μήτε πλούτῳ ὑπερφέρειν. [4] ὅπως δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἔξω σκηνοῖεν, σκηνήν αὐτοῖς δημοσίαν ἀπέδειξε, καὶ διμοιρία γε ἐπὶ τῷ δείπνῳ ἐτίμησεν, οὐχ ἵνα διπλάσια καταφάγοιεν, ἀλλ' ἵνα καὶ ἀπὸ τοῦδε τιμῆσαι ἔχοιεν εἴ τινα βούλοιντο. [5] ἔδωκε δ' αὖ καὶ συσκήνους δύο ἑκατέρῳ προσελέσθαι, οἱ δὴ καὶ Πύθιοι καλοῦνται. ἔδωκε δὲ καὶ πασῶν τῶν συῶν ἀπὸ τόκου χοῖρον λαμβάνειν, ὡς μήποτε ἀπορήσαι βασιλεὺς ἱερῶν, ἣν τι δεηθῆ θεοῖς συμβουλεύσασθαι. [6] καὶ πρὸς τῇ οἰκίᾳ δὲ λίμνη ὕδατος <ἀφθονίαν> παρέχει: ὅτι δὲ καὶ τοῦτο πρὸς πολλὰ χρήσιμον, οἱ μὴ ἔχοντες αὐτὸ μᾶλλον γινώσκουσι. καὶ ἔδρας δὲ πάντες ὑπανίστανται βασιλεῖ, πλήν οὐκ ἔφοροι ἀπὸ τῶν ἐφορικῶν δίφρων. [7] καὶ ὄρκους δὲ ἀλλήλοις κατὰ μῆνα ποιοῦνται, ἔφοροι μὲν ὑπὲρ τῆς πόλεως, βασιλεὺς δὲ ὑπὲρ ἑαυτοῦ. ὁ δὲ ὄρκος ἐστὶ τῷ μὲν βασιλεῖ κατὰ τοὺς τῆς πόλεως κειμένους νόμους

βασιλεύσειν, τῇ δὲ πόλει ἐμπεδορκοῦντος ἐκείνου ἀστυφέλικτον τὴν βασιλείαν παρέξειν. [8] αὐταὶ μὲν οὖν αἰ τιμαὶ οἴκοι ζῶντι βασιλεῖ δέδονται, οὐδέν τι πολὺ ὑπερφέρουσαι τῶν ἰδιωτικῶν: οὐ γὰρ ἐβουλήθη οὔτε τοῖς βασιλεῦσι τυραννικὸν φρόνημα παραστήσαι οὔτε τοῖς πολίταις φθόνον ἐμποιῆσαι τῆς δυνάμεως. [9] αἱ δὲ τελευτήσαντι τιμαὶ βασιλεῖ δέδονται, τῇδε βούλονται δηλοῦν οἱ Λυκούργου νόμοι ὅτι οὐχ ὡς ἀνθρώπους ἀλλ' ὡς ἥρωας τοὺς Λακεδαιμονίων βασιλεῖς προτετιμήκασιν.

ΤΕΛΟΣ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Η μετάφραση είναι του Στάθη Παπακωνσταντίνου

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Θέλω επίσης να εκθέσω και ποιες συμβατικές σχέσεις καθιέρωσε ο Λυκούργος ανάμεσα στο βασιλιά και στο κράτος, γιατί μόνο αυτό το είδος της πολιτειακής εξουσίας βρίσκεται έτσι, όπως απ'την αρχή θεσπίστηκε. Τις άλλες πολιτείες θα μπορούσε να βρει κάποιος, να έχουν αλλάξει, και ακόμα και τώρα ν'αλλάζουν μορφή εξουσίας. Θέσπισε λοιπόν, όλες τις δημόσιες θρησκευτικές τελετές, να τις κάνει ο βασιλιάς, εξ ονόματος της πόλης, επειδή έχει θεϊκή καταγωγή, και να τίθεται επικεφαλής του στρατεύματος, οπουδήποτε τύχει να το στείλει η πόλη. Επέτρεψε δε να παίρνει ένα μέρος από τις θυσίες σαν τιμητική διάκριση, και όρισε να παίρνει τμήμα γης, ιδιαίτερα ξεχωριστό, σε πολλά μέρη έξω απ'τη Σπάρτη και σε τόσο μέγεθος, ώστε ούτε από τα απαραίτητα να έχει ανάγκη, ούτε στα πλούτη να υπερέχει. Ίδρυσε επίσης για τους

βασιλείς δημόσια σκηνή για να μένουν και αυτοί έξω απ'το σπίτι τους. Και έδωσε το προνόμιο της διπλής μερίδας στο δείπνο, όχι για να τρωνα διπλάσια, αλλά για να μπορούν να κάνουν σε κάποιον το τραπέζι, αν ήθελαν. Έδωσε πάλι σ' αυτούς το δικαίωμα να επιλέγουν δυο συντρόφους για τον καθένα στη σκηνή που, ως γνωστόν, ονομάζονται Πύθιοι. Και όρισε με νόμο να παίρνει ο βασιλιάς ένα γουρουνόπουλο από την γέννα, κάθε κατοικίδιου χοίρου, ώστε να μην έχει ποτέ έλλειψη από σφάγια ο βασιλιάς, κάθε φορά που θα παραστεί ανάγκη να διερευνήσει τη βούληση των θεών. Και κάποια λίμνη παρέχει στο σπίτι του μεγάλη ποσότητα νερού. Ότι κι αυτό είναι χρήσιμο σε πάρα πολλά πράγματα, το ξέρουν πολύ πιο καλά αυτοί που δεν το έχουν. Και όλοι σηκώνονται για το βασιλιά, απ'τα καθίσματα τους, εκτός απ'τους εφόρους(που δεν σηκώνονται),από τους εφορικούς **δίφρους**. Και κάθε μήνα ορκίζονται μεταξύ τους,οι μεν έφοροι για την πόλη ,ο δε βασιλιάς για τον εαυτό του. Και ο όρκος αυτός, για το βασιλιά συνίσταται στο ότι θα κυβερνήσει σύμφωνα με τους συνταγματικούς νόμους

της πόλης, για την πόλη δε στο ότι θα του προσφέρει αδιατάρακτη βασιλεία, με την προϋπόθεση ότι αυτός θα μείνει πιστός στον όρκο του. Αυτές οι τιμές, λοιπόν, έχουν δοθεί στη Σπάρτη για το βασιλιά κατά τη διάρκεια της ζωής του, χωρίς να διαφέρουν και πολύ, από τις τιμές που αποδίδονται σε ιδιώτες. Γιατί, δεν ήταν στις προθέσεις του Λυκούργου να προσδώσει στους μεν βασιλείς απολυταρχική διάθεση, στους δε πολίτες να εμφυτέψει φθόνο για τη δύναμή τους. Οι τιμές όμως, που έχουν θεσπιστεί για το βασιλιά, όταν πεθάνει (είναι κατά πολύ ανώτερες από τις ιδιωτικές) και καταδείχνουν, οι νόμοι του Λυκούργου, ότι τους βασιλείς των Λακεδαιμονίων τους έχουν τιμήσει, όχι σαν ανθρώπους, αλλά σαν ήρωες.....

ΤΕΛΟΣ

Παιδαγωγικη Στάθης.